

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ

Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἕως 1 Ἰουλίου
Ἐσωτερικοῦ δρ. 8. — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ

Ἀναπλάσεως καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσόστομου
δδὸς Φλέσσα, 5, παρὰ τὴν Ἱερὰν Βύνοδον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Μωσαϊκὴ Γένεσις. — Ἱστορία τῆς θείας Δημιουργίας, ἥτοι Ἑρμηνεία ἐπιστημονικὴ τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς Μωσαϊκῆς Γενέσεως, ὑπὸ Χ. Ι. — Ὁ Μασσוניσμός ἐν Ἑλλάδι ἀποκαλυπτόμενος, ὑπὸ Δ. Πιπέρη. — Ὁ Ραββίνος Ἰσαάκ Μ., ὑπὸ Νικ. Χ. Ἀμβράζη. — Ἡ θεία ἐνέργεια δὲν εἶνε οὔτε κτιστὴ οὐσία, οὔτε θεία οὐσία, ὑπὸ Κ. Α. Διαλησημά.

Η ΜΩΣΑΪΚΗ ΓΕΝΕΣΙΣ

Ὅμοια χρῆσις τῆς λέξεως Γένεσις καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι φιλοσόφοις.

Τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ ἱεροῦ προφήτου Μωϋσέως τὸν φέρει τὸν τίτλον : Γένεσις, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῷ : Γένεσις κόσμου, καὶ τῷ ἀλλαχού ἀναφερομένῳ : Βιβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς (Γεν. 2, 4), τοῦθ' ὅπερ συμπληροῦται διὰ τῶν ἐπομένων· «Βιβλος γενέσεως ἀνθρώπων (Γεν. 5, 1), καὶ· «Γραφή λαῶν καὶ ἀρχόντων» (Ψ. 86, 6) καὶ : «Βιβλος διαθήκης Θεοῦ Ὑψίστου» (Σ. Σειράχ 24, 23)· «τουτέστιν, ἱστορία τῆς ἐξ οὐκ ὄντων δημιουργίας τῶν ἁγίων ἀγγέλων, τῆς ἀρχικῆς, ἀοράτου καὶ ἀκατασκευάστου γῆς, τοῦ φωτός, τοῦ στερεώματος, τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης, τῶν ἀστέρων, τῶν θαλασσῶν, τῶν ἡπείρων, τῶν ὀρέων, τῶν κοιλάδων, τῶν φυτῶν, τῶν θάμων, τῶν δένδρων, τῶν νηπτῶν, τῶν ἐρπετῶν, τῶν ἐντόμων, τῶν πετεινῶν, τῶν ἰχθύων, τῶν κτηνῶν, τῶν θηρίων, τῶν ἀνθρώπων· ἐθνῶν, βασιλείων, βασιλεῶν· τῆς μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου Συνθήκης, τῆς Διαθήκης Θεοῦ Ὑψίστου.

Ἀλλὰ, κατὰ παράδοξον φαινόμενον, τὸ ὄνομα «Γένεσις», ἐπὶ τῆς ἐξ οὐκ ὄντων δημιουργίας τοῦ Κόσμου, ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις· Γένεσιν κόσμου λέγουσι καὶ οὗτοι. «Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς τοῦ Κόσμου Γενέσεως» λέγει ὁ Πλάτων (Ἐν Τιμαίῳ σελ. 15) περὶ Τιμαίου τοῦ Δοκροῦ, τοῦ, κατ' αὐτόν, «ἀστρονομικω-

τάτου πάντων καὶ φιλοσοφίας ἀπάσης ἐπ' ἄκρον ἐληλυθότος» (αὐτόθι). Ἐν Τιμαίῳ ἐπίσης λέγει ὁ Πλάτων· «Μεμιγμένη γὰρ ἡ τοῦδε τοῦ Κόσμου Γένεσις (σ. 41)· ἀκαύτην δὲ Γενέσεως Κόσμου ἀρχὴν» (σ. 18)· ἀλέγωμεν δὲ δι' ἡν αἰτίαν Γένεσιν καὶ τὸ πᾶν τότε ὁ Ξυνοσίας ξυνέστησε· «πολλὰ πολλῶν εἰπόντων περὶ τῆς τοῦ παντὸς Γενέσεως» (σ. 17)· καὶ ἀλλαχού πολλαχού.

«Γένεσιν Κόσμου» εἶπε καὶ ὁ Πυθαγόρας. (Στοβ. Ἐκλογ. Φύσ. Β'. κδ'. σ. 44).

Ἀλλ' οὐδὲν τὸ παράδοξον. Ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία, ὥς καὶ ἡ τῶν ἄλλων παναρχαίων ἐθνῶν, καθὼς πολλαχού θὰ ἴδωμεν, ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὰς Μωσαϊκὰς καὶ τὰς ἐπὶ παλαιότερας Νωκαίας Πατριαρχικὰς παραδόσεις, τὰς ἐν μυστηρίῳ καὶ μύθῳ σχήματι καὶ ὀρηκευτικαῖς τελεταῖς ἀσαφῶς μέν, ἐπιμελῶς δὲ διατηρουμένας.

Τὸ ὄνομα Γένεσις, αὐτὸ καθ' ἑαυτό, σημαίνει τὴν ἐξ οὐκ ὄντων πρώτηνποίησιν, πρώτην ἐμφάνεισιν οὐσίας τινός, καθ' ἣ ἐρμηνεύει αὐτὸς ὁ Πλάτων, οὐσίας μεταληψιν, πνευματικῆς ἢ ὕλικῆς οὐσίας, πρότερον μὴ ὄσης, ἐμφάνεισιν· «Τὸ δὲ οὐσίας μεταλαμβάνειν ἄρα γε οὐ γινέσθαι καλεῖς ; (Πλάτ. ἐν Παρμεν. τ. 7 σ. 191)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

ΗΤΟΙ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΗΣ ΜΩΣΑΪΚΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ

«Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκευάστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος» (Γεν. Α'. 1. 2).

«Ἐν ἀρχῇ».

Τοῦτο, ὥς καὶ τὸ «κατ' ἀρχάς» ἐν τοῖς ψαλμοῖς (101, 26) εἶνε πάντῃ διάφορον καὶ ἐναντίον τοῦ «ἐν

ἀρχῇ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (Α'. 1), καὶ τοῦ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Προφήτου Μιχαίου (Ε'. 2), καὶ τῆς Σοφίας Σειράχ (ΚΔ'. 9), καὶ τοῦ ἀπ' αἰώνος (Πράξ. ΙΒ'. 18). Τὸ «ἐν ἀρχῇ» τῆς Γενέσεως καὶ τὸ «κατ' ἀρχάς» τῶν Ψαλμῶν ἀναφέρονται καὶ πρόσκεινται εἰς τὸ ἔργον, περὶ τοῦ οὐοῦ γίνεται ὁ λόγος· σημαίνουσι τὸν ὁρισμένον χρόνον τῆς γενέσεως, τῆς οὐσιώσεως, τῆς ποιήσεως καὶ ἐμφανίσεως τῶν ὄντων καὶ ὁλικῶν ὄντων. Τὰ δὲ «ἐν ἀρχῇ» τοῦ Ἰωάννου, «ἀπ' ἀρχῆς» τοῦ Μιχαίου καὶ τῆς Σοφίας Σειράχ, καὶ «ἀπ' αἰώνος» τῶν Πράξεων, ἀναφέρονται καὶ πρόσκεινται εἰς τὸν ποιητὴν καὶ δημιουργὸν τοῦ παντός, εἰς τὸν ἀναρχον Θεόν, ὃ οὐκ ἔστιν ἀρχή, οὐδὲ μέσον, οὐδὲ τέλος· σημαίνουσι τὸ πρὸ παντός χρόνου, τὸ ὑπερχρόνον, τὸ ἀμείνον πάσης χρονικῆς ἐννοίας.

Λέγει δὲ ὁ ἱερός Προφήτης «ἐν ἀρχῇ», ἵνα εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς ἀρῇ πᾶσαν ἀπάθειαν καὶ λίαν σαφῶς σαφηνίσῃ, ὅτι οὐδὲν ποίημα, οὐδέμια ποίησις προὑπῆρχεν· ὅτι ἡ ποίησις αὕτη ἐστὶ ποίησις πρώτη, ποίησις ἀρχική, ποίησις πρωτόγονος, ποίησις ἐκ μηδενός, ποίησις ἐκ θελήματος Θεοῦ, καὶ κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, «διὰ ῥήματος Θεοῦ» (Εβρ. ΙΑ'. 3), τοῦ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα (Ρωμ. Δ'. 17), καὶ κατὰ τὴν ἐτι σαφεστέραν ἐκφράσιν τῆς παλαιᾶς Διαθήκης «ἐξ οὐκ ὄντων ἐποίησεν αὐτὰ ὁ Θεός» (Β'. Μακ. Ζ'. 28).

«Ἐποίησεν».

Τὸ «ἐποίησεν» τοῦτο εἶνε ἴσον τῷ: ἐποίησεν ἐξ οὐκ ὄντων.

Ὁ ἱερός προφήτης μεταχειρίζεται ἐνταῦθα, ἐν τῇ πρωτοτύπῳ, τὸ ἑβραϊκὸν ῥῆμα «βαρα», τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς σημαίνει δημιουργίαν ἐξ οὐκ ὄντων· καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο μεταχειρίζεται ἐν τῇ διηγήσει τῆς θείας δημιουργίας μόνον εἰς τὰς περιστάσεις ἐκείνας, κατὰ τὰς ὁποίας ἐμφανίζεται μόνῃ ἢ ἐκ μὴ ὄντων γένεσις οὐσίας τινός. Εἰς δὲ τὰς ἄλλας περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἐμφανίζεται ἡ ἐκ τῆς γενομένης οὐσίας μετάπλασις ἢ μετασκέυή, μεταχειρίζεται ἄλλα ῥήματα, τῶν ὁποίων τὴν χρῆσιν ὑπαγορεύει τὸ μεταπλασόμενον ἢ μετασχηματιζόμενον νέον μετάπλασμα.

Οἱ σοφοὶ ἐβδωμόκοντα, οἱ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μεταφρασταί, ἀρίστοι ἑλληνισταὶ ὄντες, ἐρμηνεύοντες τὸ ἑβραϊκὸν ῥῆμα βαρα, μεταχειρίζονται τὸ παρ' ἑλληνιστῶν ἰσοδύναμον τοῦτ' ὡς ποίω, ὃ δὲ κύριον σημαίνον ἐμφανίζει ποίησιν πρώτην, ἀρχικὴν, ποίησιν οὐσίας μὴ προὑπαρχούσης· ὅθεν ποίω=φέρω τι εἰς τὸ εἶναι, πρότερον μὴ ὄν, παράγω ἐκ μὴ ὄντος. Διὰ τοῦτο οἱ Ὁ μεταχειρίζονται τοῦτο ἀκριβῶς ἐν αἷς περιστάσεσιν ὁ ἱερός προφήτης, ἐν τῇ πρωτοτύπῳ, τὸ ῥῆμα βαρα· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις περιστάσεσιν, ἐν αἷς ἐμφανίζεται ἡ ἐκ τῆς γενομένης πρώτης οὐσίας μετάπλασις ἢ μετασκέυή, ἀκολουθοῦσι τὸ ἱερὸν πρωτότυπον, μεταχειριζόμενοι ἄλλα ῥήματα, ὧν τὴν χρῆσιν ὑπαγορεύει τὸ μεταπλασόμενον ἢ μετασχηματιζόμενον νέον μετάπλασμα.

Καὶ ὁ Πλάτων δὲ ἔρχεται λίαν ἐπικαίρως, ἵνα βεβαιώσῃ, διὰ τοῦ ὑπερτάτου αὐτοῦ κύρους, τοὺς λόγους ἡμῶν περὶ τῆς κυρίας σημασίας τοῦ ῥήματος ποίω. Διότι λέγει, ὅτι τὸ ποιεῖν, σημαίνει τὸ ἀγεῖν τι, πρότερον μὴ ἔχον οὐσίαν, εἰς οὐσίαν, ὅτι τὸ ποιεῖν ἐστὶν ἴσον τῷ γίγνεσθαι αἰτίαν οὐσιώσεως ὄντος τινός· ὅτι τὸ ποιοῦν καὶ ἡ αἰτία οὐδὲν διαφέρουσι, πλὴν κατ' ὄνομα· ὅτι τὸ ποιοῦμενον καὶ τὸ γιγνόμενον οὐδὲν διαφέρουσιν ὡσαύτως ἢ κατ' ὄνομα· ὅτι ἡ αἰτία τῆς μεταβάσεως οὐσίας τινός ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἐστὶν ἡ ποίησις· ὅτι πᾶν ὅ, τι οὐσίας μεταλαμβάνει γίγνεται, τοῦτέστι ποιεῖται.

Ἰδοὺ οἱ ἰδιοὶ τοῦ λόγου· «Πᾶν ὅπερ ἂν μὴ πρότερον ἔν τις ὑστέρων εἰς οὐσίαν ἀγεῖ, τὸν μὲν ἀγοντα ποιεῖν, τὸ δ' ἀγόμενον ποιεῖσθαι πού φημεν» (Συμπός. Τέμ. Β'. σ. 5).—«Ὅρα γὰρ εἰ σοὶ δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι, πάντα τὰ γιγνόμενα διὰ τινος αἰτίας γίγνεσθαι;—Ἐμοὶ γε· πῶς γὰρ ἂν χωρὶς αἰτίας γίγοντο;—Ὁλοῦν ἡ τοῦ ποιοῦντος φύσις οὐδὲν πλὴν ἐνόματι τῆς αἰτίας διαφέρει, τὸ δὲ ποιοῦν καὶ τὸ αἰτίον ὁρθῶς ἂν εἴη λεγόμενον ἓν;—Ὁρθῶς.—Καὶ μὴν τὸ γε ποιοῦμενον αὐ καὶ τὸ γιγνόμενον οὐδὲν, πλὴν ἐνόματι, καθάπερ τὸ νῦν δὴ διαφέρειν εὐρήσκαμεν, ἢ πῶς;—Ὁυτως.—Ἀρ' οὐν ἡγεῖται μὲν τὸ ποιοῦν κατὰ φύσιν, τὸ δὲ ποιοῦμενον ἐπακολουθεῖ; (Φίληβ. Τέμ. Γ'. σ. 188).—Γάρ τοι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν ἰόντι ὅτε οὐν, αἰτία πᾶσιν ἐστὶ ποίησις» (Συμπός. κδ').—«Τὸ δὲ οὐσίας μεταλαμβάνειν ἀρὰ γε οὐ γίγνεσθαι (=ποιεῖσθαι) καλεῖς;» (Παρμεν. Τ. 7. σελ. 191).

Ἰδοὺ τί λέγει ὁρθότατα περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ὁ Γαβῶλων τῆς Συρίας ἐπίσκοπος Σεβηριανός· «ὅτε μὲν τὰς ὕλας ἐργάζεται (ὁ Θεός) δυνάμει, λέγει (ὁ ἱερός Προφήτης) τὸ ἐποίησεν· ὅτε δὲ ἐμελλε κοσμεῖν τὰ πάντα, ἀρχὴ δὲ τοῦ κόσμου τὸ φῶς ἦν, εἰσάγει λόγον ἀρμόζοντα («Ἀπαντ, Χρυσόστομος Τέμ. ΣΤ'. σ. 435). Ὁστῶ, ὅτε πρόκειται περὶ τῆς δημιουργίας, τοῦ φωτός, τοῦ στέρεώματος, τῶν ἀστέρων, ὁ ἱερός συγγραφεὺς, δὲν λέγει ποιηθῆτω, ἀλλὰ «γενηθήτω», τοῦτέστιν ἐκ τῆς ἐν ἀρχῇ ποιηθείσης ὕλης.

Ὅτε δὲ πρόκειται περὶ τῆς δημιουργίας τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ἡπείρων, δὲν λέγει· ποιηθῆτω ὕδωρ, ποιηθῆτω ἡ ξηρὰ, ἀλλὰ λέγει· «συναχθήτω τὸ ὕδωρ» καὶ «ὁβήθῃτω ἡ ξηρὰ».

Ὅτε δὲ πρόκειται περὶ τῆς δημιουργίας τῶν φυτῶν, δὲν λέγει, ποιηθῆτω βοτάνη, ἀλλὰ λέγει· βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην.

Ὅτε δὲ πρόκειται περὶ τῆς δημιουργίας τῶν ἰχθύων καὶ τῶν πετεινῶν, δὲν λέγει, ποιηθῆτωσαν ἰχθύες καὶ πετεινά, ἀλλὰ λέγει, «ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωῶν καὶ πετεινά πετόμενα». Καὶ ὅτε πρόκειται περὶ τῆς δημιουργίας τῶν τετραπόδων, τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν θηρίων, δὲν λέγει, ποιηθῆτωσαν, ἀλλὰ λέγει· «ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχῶν ζωῶν καὶ ἑρπετὰ καὶ θηρία». Καὶ

οὕτω, ἐν πᾶσι τοῦτοις, μεταχειρίζεται τὸν ἀρμόζοντα λόγον.

Ἀλλ' ὅτε πρόκειται περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον δὲν ἐμελλε νὰ προάγῃ ἐκ τῆς γῆς κατὰ τὸ κύριον αὐτοῦ συστατικόν, ἐπανερχεται εἰς τὸν ἀρχικὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐξ οὐκ ὄντων δημιουργίαν, καὶ λέγει «ποιήσωμεν ἄνθρωπον»· διότι ἡ γῆ δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ ὅ, τι δὲν εἶχε, τὸ ἐμφύσημα τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωσαν πνοὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν ψυχὴν. Χ. 1.

Ο ΜΑΣΣΟΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΟΣ

Ἦ ὁ ἀρχισυντάκτης τῆς Πατριαρχικῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐδημοσίωσεν ἐν αὐτῇ τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἄρθρον, τὸ ὁποῖον μεταφέρωμεν δολοκλήρως εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἀναπλάσεως».

«Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς κινήσας ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν».
(Κολ. 2. 8—9).

Οἱ πατριχοὶ οὗτοι καὶ πλήρεις στοργῆς λόγοι τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐπήρχοντο ἀθρόοι εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, ὅτε ἀνεγινώσκομεν καὶ πάλιν ἐσχάτως περὶ τῶν ἀλλοκότων καὶ ἐσώλου ἀναρχισμοῦ ἐξουσῶν τελετῶν τοῦ Μασσονισμοῦ ἐν μέσας Ἀθήνας, περὶ ὧν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ἡμῶν ἀνεφέρομεν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἄλλοτε ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐκ παρομοίων ἀφορμῶν ὁρμημένη, ἔγραψεν ἐν ἐκτάσει καὶ δὴ καὶ ἐπανελημμένως περὶ τῆς ἐν λόγῳ αἵρεσεως, ἥτις τοῦτο ἔχει τὸ ἰδιόζον περὶ τῆς ἐν λόγῳ αἵρεσεως, ὡς αἱ νυκτερίδες, τὸ χαρακτηριστικόν, ὅτι ἀποφύγει, ὡς αἱ νυκτερίδες, τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τῆς δημοσιότητος, καὶ ταῦτα ἀρχομένου τοῦ εἰκαστοῦ αἰῶνος, τοῦθ' ὅπερ καὶ μόνον ἔρχεται, ὅπως καταδικάσῃ αὐτὴν τέλει· ἐναντι τῆς κινήσεως, διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν σκοποῦμεν νὰ ἐπεκταθῶμεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (ἴδε τὰ σχετικὰ ἐν «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ», ἐτ. ΙΘ', ἀριθμ. 2: Συμπλήρωμα νοσοῦσης κοινωνίας», πρὸς δὲ ἐτ. Κ' 26 καὶ 27 «Περὶ τοῦ ἀγῶνος τῆς συγχρόνου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας»). Δραστήρια οὐχ ἦσαν τῆς εὐκαιρίας, ὅπως συστήσωμεν εἰς τοὺς τυχεροὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μάθωσι πλεονεκτήματα περὶ τῆς ἀλλοκότου ἐταιρίας καὶ τῶν ἀνυπολόγιστων κακῶν, ὧν ἐγένετο αὕτη τέως καὶ γίνεταί πρόξενος καὶ παρ' ἡμῶν, τὸ ἀπῆλθε ὑπὸ τοῦ ἐν Πάτραις Συλλόγου «Ὁρθοδόξια» ἐκδοθὲν εἰδικὸν βιβλίον ὑπὲρ τὸν τίτλον: «Ὁ Μασσονισμὸς ἐν Ἑλλάδι: ἀποκαλυπτόμενος». Ἐν αὐτῷ ὁ ἑλλην ἀναγνώστης θέλει εἶδει ἐν εἰκόνι ζωηρὰ τὴν πλήρη σκανδάλων ἱστορίαν τοῦ Μασσονισμοῦ ἐν τῇ ἡμετέρῃ χώρᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι, καὶ θέλει οἰκτιρεῖν τοὺς εὐ-

τὸς ἢ ἄλλως σχόντας τὸ ἀτύχημα νὰ ἐμπέσωσιν εἰς τὰ δίκτυα τοῦ Μασσονισμοῦ, περὶ τὰ ὁποῖα ἀπαξ περιπλάκυντες ἀδυνατοῦσι πλέον νὰ ἐκφύγωσιν. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπίσης ἀξιολογώμεν τὸ μὲν θέλει εἶδει πάντα τὰ μέχρι τοῦδε ὑπὸ εἰδημόνων παρ' ἡμῶν γραφέντα σθεναρὰ ἄρα κατὰ τοῦ Μασσονισμοῦ, τῆς παραλόγου, τῆς γελοίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἰθνηκῆς ἀλεθρίας ταύτης αἰρέσεως, ἥτις, γέννημα οὐσα τῶν ἀφειγγῶν τοῦ Μεταίωνος χρόνων, οὐκ οἰδαμέν πως παρεισέφηται ἐπὶ ἐτῶν καὶ εἰς τὴν ὥραν τῆς Ἑλλάδος χάραν, αἱ ἱστορικαὶ παραδόσεις καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ λαοῦ τῆς οὐσίας ἡμετέρας βεβαίως συνάδουσι πρὸς τὸν χαρακτὴρα αἵρεσεως, πρῶτιστά σὺμβολα ἐχούσης τὴν μυστικότητα καὶ τὴν τυφλὴν ὑπακοήν. Αἱ ἐν τῇ τόμῳ τοῦτ' περιλαμβανόμεναι μελέται κατὰ τοῦ Μασσονισμοῦ ἐφείλονται εἰς διαφόρους λογίους κληρικούς ἢ λαϊκοὺς, ὅλον τῷ γνωστῷ γρηγορᾷ ἀπολογητῇ τοῦ Χριστιανισμοῦ παρ' ἡμῶν κ. Ἰωάννη Σκαλιστσῆ, τοῖς κκ. Μ. Γαλανῷ, Ἱερωνύμῳ Οἰκονόμῳ, Πολυκάρπῳ Συνοδικῷ, Ἱεροκλήρῳ, τῷ ἀρχιμ. Παναρέτῳ Δουληγέρῳ, τῷ κ. Εὐθυμῷ Καρακάλῳ καὶ ἄλλοις. Ἐπίσης μνημονεύονται ἐν αὐτῇ τὰ γραφέντα ἄλλοτε σχετικὰ ὑπὸ τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας», πρὸς δὲ σπουδαίαν κατέχουσι θέσιν δύο Ἑγκύκλιοι κατὰ τοῦ Μασσονισμοῦ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν κ. Ἱεροθέου, ὧν ἡ μία πεῖται λεπτομερῇ ἀντιπαραβολῇ τῆς πλήρους ἀντιθέσεως μεταξὺ Μασσονισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, εἰς οὗ τὰς ἀληθείας προσποιοῦνται ὅτι δὲν ἀντιστρατεύονται οἱ ἐν Ἑλλάδι Μασσῶνται. Ἀντιμέτωποι μὴ δυνάμενοι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ παραθέσωμεν αὐταῖς περικυκλῶντας τινες τῆς ἐν λόγῳ ἐγκυκλίου τοῦ Σ. ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν, ὅστις ἡναγκάσθη ἐξ ἀφορμῆς τῶν δημιουργηθέντων σκανδάλων ἐν τῇ ἐν Πάτραις Συλλῳ τῶν ἀπόρων παιδῶν ὑπὸ τῶν μασσῶν διδασκάλων αὐτῆς, νὰ ἀντεπεξέλθῃ ὁ ἴδιος κατὰ τῆς μασσονικῆς λύμης. Μίαν μόνον ἐρώτησιν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀπευθύνωμεν, ἐξ ἐκκλησιολογικοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέροντος, πρὸς τοὺς καλῶς τῇ πίστει ὑποτάσσοντας ἑαυτοὺς εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Μασσονίας. Πῶς δηλονότι ἐπιτρέπει εἰς αὐτοὺς ἡ οἰκία φιλοτιμία, ἡ συναίσθησις τῆς ἰδίας προσωπικῆς ἐλευθερίας, ἐλευθερίας ὄντων λογικῶν καὶ αὐτεξουσίαν, νὰ ὑποτάσσωσι τὴν οἰκίαν βούλησιν καὶ τὸ ἴδιον ἐγὼ εἰς σύστημα καὶ ἐταιρίαν, ὃ φυσικῶς δὲν δύναται ἐκ τῶν προτέρων νὰ γινώσκωσιν οὐτε τὸν ἔργον, οὐτε τὰς ἰδιότητας ἀρχῆς, οὐτε τὴν τελικὴν σκοπὸν, ὃν ἐπιδιώκει· πῶς, ἄλλαις λέξεσιν, ἄνθρωποι αὗτοι λογικοὶ καὶ αὐτεξουσίαι, καταδέχονται νὰ ὑποτάσσωνται τυφλῶς εἰς τὰ κελεύσματα ὁμοίων αὐτοῖς ἀνθρώπων, ἀπειθεῖν τῶν ὁποίων καὶ σέρονται ἀσυναισθητῶς ὡς «κενὰ ἄρματα», μὴ εἰδότες καλῶς ποῦ θέλει φέρει ἐπὶ τέλους αὐτοὺς ἡ τοιαύτη τυφλὴ αὐτῶν ὑποταγή; Πῶς δὲ πάλιν οἱ αὗτοί, χριστιανοὶ ὄντες, καὶ ἐφείλοντες νὰ ἐπακολουθήσωσι τὸ τοῦ ἀποστόλου, «Ζῶ δὲ σὺ κέτι ἐγώ, ζῆ δ' ἐν ἐμοὶ Χριστός», τολμᾶσι, χάριν ἰσως εὐτελεῶν συμφεροντιδῶν, νὰ συνάπτωσι δεσμούς μυχλοῦς καὶ ἀφανεῖς

πρός σκότιον εταιρίαν, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνήκουσι, καὶ παρὰ τοὺς ἱεροὺς αὐτῆς θεσμούς καὶ κανόνας; Τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς δὲ συμφωνία Χριστοῦ πρὸς Βελίαν; ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου;» (β' Κορινθ. 6. 15), ἔγραφεν ὁ θεωρητικὸν Παῦλος πρὸς Κορινθίους ἐκ παρομοίας ἀφορμῆς. Διότι, ὡς γνωστὸν, ἐν τῇ Μασσονικῇ Στοᾷ ἐξ Ἰσού γίνονται δεκτοὶ οἱ τε χριστιανοὶ καὶ οἱ μὴ τοιοῦτοι, ὁ δὲ ὑπὸ τῆς Μασσονίας ἐπινόηθεις Μέγας Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ σήμηναντος εἶνε ἐξ Ἰσού ἀσπαστὸς εἰς ἀνθρώπους παντὸς εἶδους θρησκείας ἢ καὶ ἀνθρώπους ἀνευ οὐδεμιᾶς θρησκείας! «Ni Dieu, ni Maître!» (τ. ε. Οὐτὲ Θεὸς ὑπάρχει, οὐτὲ Κύριος), ἔγραφε μὴ Μασσονικῇ Στοᾷ ἐν Παρισίοις ἐπὶ τινος αἰθοῦσης αὐτῆς. Ἄς παύσωσι λοιπὸν καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι προσήλυτοι τῆς Μασσονίας ν' αὐταπατάωται ἰσχυρίζομενοι, ὅτι ὁ Μασσονισμὸς οὐδὲν ἄλλο εἶνε, ἀλλ' ἡ φιλανθρωπικὴ εταιρία, καὶ ἄς μελετήσωσι σοβαρώτερον τὰς ἀληθείας συνεπειάς, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἔχῃ καὶ παρ' ἡμῖν μυστικὸς συνεταιρισμὸς, οὗ βάσις μὲν ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἀδιαφορία, σκοπὸς δὲ ἡ διὰ παντὸς μέσου θεμιτοῦ καὶ ἀθεμιτοῦ ἐπιδιώξις ὀλικῶν καὶ ποταπῶν συμφερόντων, κύριον δὲ χαρακτηριστικὸν ὁ φόβος πρὸς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Καὶ ὅμως ἐλέγθη ἡδὴ «ὅτι πᾶς ὁ φαῦλα πράττων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ εἰσὶν εἰργασμένα» (Ἰωάν. 3, 20—21). Ὁ δὲ ταῦτα διδάξας Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διεκρίντε πρὸς ἑλεγχον τῶν μασσονιστῶν: «Ἐγὼ παρηγοῖα ἀελλάληκα τῷ κόσμῳ... καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν».

Α. Πιπέρας.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ. ΑΜΒΡΑΖΗ

Καθηγ. τοῦ Πρακτικῷ Δικείου καὶ πρῶτην Ἱεροκήρυκος Σμύρνης.

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ ΠΙΠΕΡΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΠΟΝΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Β΄

[Βλέπε ἐριθμὸν 224 καὶ 225]

— Καὶ διατὶ δὲν δύναται νὰ ᾖ ὁρθόδοξον; ἀνερώνησαν ἀνατινέχοντες ὁ Μονασιζόμενος.

— Διότι, εἰπον ἐγὼ, τὸ Σύμβολον τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας συμπεριέλαβε λέξιν μὴ ὑπάρχουσαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, οὕτως εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστης, ἰδίως δὲ ὅπως ἐφευρέσεως καὶ ἐπινόας...

— Ποίαν λέξιν; ἠρώτησεν ἐν προφανεῖ συγχύσει ὁ Μονασιζόμενος Φραντζέσκος.

— Τὸ Filioque «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», εἰπον ἐγὼ, ὅτι δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ

Υἱοῦ, ἐν ᾧ οὐτὸ εἰς τὸ Σύμβολον, τὸ συνταχθὲν ὑπὸ τῆς Β' ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπάρχουσιν αἱ προσθεταῖαι λέξεις, οὕτως εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὁμιλοῦντος περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

— Πολλὴ καλῶς ἐπράξεν ἡ Δυτικὴ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἀνέκραξε κάπως ὀργισμένος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Φραντζέσκος, προσθέσασα τὸ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, διότι εἰς τὰς Γραφὰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγεται ἀπὸ Πνεύματος τοῦ Υἱοῦ, π. χ. εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν ὁ Παῦλος λέγει «ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον, Ἀββᾶ, ὁ Πατήρ» (1). Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολὴν ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος λέγει «Ἐν τῷ Πνεύματι Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἐστὶν Αὐτοῦ» (2). Ἀποῦ λοιπὸν ἡ Γραφὴ λέγει «Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ καὶ Πνεῦμα Χριστοῦ», ἄρα τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. *Οπερ εἶδει δεῖξαι...

Καὶ ἔγνων ὁ Μονασιζόμενος, καὶ ἐδρενθῆτο νομίζων, ὅτι τὸ ἐπιχείρημά του ἦτο ἀσίστητον καὶ ἀκαταγώνιστον.

— Ἡ Γραφὴ, Μονασιζόμενος, εἶπεν ὁ Συνέσιος, ἀναφέρει «Πνεῦμα Χριστοῦ», καὶ ἡμεῖς τὸ παραδεχόμεθα, ἀλλὰ δὲν ἀναφέρει, ὅτι ἐκπορεύεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τοῦ Υἱοῦ. Ἐδῶ εἶνε τὸ ζήτημα. Ἡ ἐκφρασις «Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ» δὲν σημαίνει βεβαίως ἐκπόρευσιν ἐκ τοῦ Υἱοῦ, διότι, ἂν ἐσήμεναι τοιοῦτόν τι, ὁ Κύριος βεβαίως θὰ τὸ εἶλεγε. Καὶ ὅμως ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, προσπαθίζων τὴν πίστιν ἡμῶν, λέγει «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΚΠΟΡΕΥΕΤΑΙ, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ» (3). Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος τὴν λέξιν ἐκπορεύεται ἐπὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀναφέρει μόνον ἐκ τοῦ ἢ παρὰ τοῦ Πατρὸς, διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Β' ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἔθηκαν ἐν τῷ Συμβόλῳ «τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύομενον».

— Ἀλλ' ὁ Χριστὸς, εἶπεν ὁ Λωρέντζος, λέγων «Ὅν ἐγὼ πέμψω», τί ἄλλο θέλει νὰ σημαίῃ, ἢ ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ;

— Τί σημαίνει, εἰπον ἐγὼ μετὰ πρόκλητος, τί σημαίνει, τὸ, ἐγὼ πέμψω, μὰς τὸ ἐξηγεῖ αὐτὸς ὁ Χριστὸς λέγων εἰς τὴν αὐτὴν πρὸς τοὺς ἀποστόλους ὁμιλίαν «ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα, καὶ ἄλλον Παράκλητον δώσει ὑμῖν» (4). Ὡστε, ὡς βλέπομεν τὸ ἐγὼ πέμψω παρὰ τοῦ Πατρὸς σημαίνει, ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα, καὶ αὐτὸς δώσει. Καὶ τοιοῦτοτόπως ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἀποδίδει εἰς ἑαυτὸν, ὅπως λέγουσιν ὅλοι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οὐχὶ αἰώνιον ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύ-

- (1) Γαλάτ. Δ'. 6.
(2) Ῥωμαίους Η'. 9.
(3) Ἰωάν. ΙΒ'. 26.
(4) Ἰωάν. ΙΔ'. 16.

ματος, ἅτοι αἰώνιον ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως Αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον προσωρινὴν ἀποστολήν, ἢ διανομήν τῶν δώρων αὐτοῦ καὶ τοῦτο ἀποδίδει εἰς ἑαυτὸν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς οὐχὶ ἀπλῶς, ἀλλὰ ἀναφερόμενος πρὸς τὸν Πατέρα, διότι λέγει «πέμψω παρὰ τοῦ Πατρὸς... ἐρωτήσω τὸν Πατέρα».

— Καὶ ὅμως ἡ λέξις «ἐκπόρευσις» νομίζω, ὅτι οὐδὲν ἄλλο σημαίνει, παρὰ τὴν ἐκκυσιν τῶν δώρων τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἥτοι τὴν προσωρινὴν ἀποστολήν.

— Ἀν θέλητε, εἶπεν ὁ Συνέσιος, νὰ ἴδωμεν, ἂν ἡ ἐρμηνεία αὕτη ᾖ ὀρθή, ἄς ἐφαρμόσωμεν αὐτὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ, «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται=πέμπεται. Ἀν, ὅπως λέγετε, ἐρμηνεύσωμεν τὸ ἐκπορεύεται=πέμπεται (ὃν ἐγὼ πέμψω, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς πέμπεται), δὲν σὰς φαίνεται, ὅτι ἡ ἐρμηνεία αὕτη παραμορφώσει ὅλην τὴν ῥῆσιν, καὶ τὴν καταντᾷ εἰς ταυτολογία καὶ ἀταξίαν;

— Ἀλλ' ὁ Χριστὸς, εἶπεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Φραντζέσκος, ὁ Χριστὸς εἶπεν εἰς ὅλους τοὺς ἀποστόλους, «ἀλάβετε Πνεῦμα ἅγιον»! Πῶς ἡδύνατο νὰ δώσῃ Πνεῦμα ἅγιον, ἂν δὲν ἐκπορεύετο ἐξ αὐτοῦ;

— Ἡ ἐννοία τοῦ ῥήτου τούτου, εἰπον ἐγὼ, εἶνε σαφής. Διὰ τοῦ, «ἀλάβετε Πνεῦμα ἅγιον» (1) ὁ Κύριος ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἥτοι τὴν ἐξουσίαν τοῦ θαυματουργεῖν, τοῦ διοικεῖν τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπερ δεικνύουσι καὶ αἱ ἐπόμεναι λέξεις αὐτῶν ἀφ' ὧν τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοί: ἂν τινων κρατῆτε, κρατῆνται, προσέτι δὲ καὶ τὸ θαῦμα τῆς γλωσσολαλίας. Τοῦτο βλέπομεν σαφέστατα, τί σημαίνει, εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων, καὶ εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Παύλου π. χ. «Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἠρξάντο λαλεῖν ἑαυτοῖς γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι» (2). «Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθῆτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν» καὶ ἀψέσθε τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου Πνεύματος» (3). «Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσταύθη ὁ σῶψος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρηγοίας» (4). «Καί, ἡμεῖς ἐσμεν αὐτῶν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ» (5).

— Καὶ ποίαν ἐρμηνείαν, Πάτερ Ἰσαάκ, δίδετε σεῖς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ»;

- (1) Ἰωάν. ΚΑ'. 23.
(2) Πράξ. Β'. 4.
(3) Πράξ. Β'. 38.
(4) Πράξ. Δ'. 31.
(5) Πράξ. ΙΒ'. 32. Παράβαλε Πράξ. Η', 17, 18, 19.—Ι'. 44—48 καὶ Δ'. Κορινθ. ΙΒ'. 7—12 καὶ ἐλλαχού.

— Τὴν ἐξῆς, εἶπον ἐγὼ. Ὁ Κύριος ἡμῶν, μ' ἄλλων ν' ἀποχωρισθῇ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ, προτίθεται δὲ τῆς ῥήσεως ταύτης νὰ παρηγορήσῃ αὐτοὺς, λέγων, ὅτι πρέπει Αὐτὸς νὰ ἀπέλθῃ, διὰ νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτοὺς ὁ Παράκλητος «Ἐάν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς». Καὶ ἐπειτα λέγει «Ὅταν ἔλθῃ ὁ Παράκλητος». Πόθεν ἔλθῃ; Παρὰ τοῦ Πατρὸς. Ποῦ ἔλθῃ; Πρὸς τοὺς Ἀποστόλους. Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ Παράκλητος; Μήπως εἶνε ἀνθρώπος πλήρης Θεοῦ Πνεύματος; Μήπως Ἀγγελὸς; Οὐχί! Ἐγὼ πέμψω ἐκ τῶν μὴ ἀνθρώπων, οὕτως ἐκ τῶν χορῶν τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Πατρὸς. Ἐγὼ θὰ πέμψω τὸ Πνεῦμα, οὐχὶ πνεῦμα ποιηθὲν ὑπ' ἐμοῦ καὶ ὑποταχθὲν εἰς τὴν ἐμὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ Πνεῦμα, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἥτοι παρὰ τοῦ Πατρὸς ἔχει ἀπ' αἰῶνος τὴν ἀρχὴν τῆς θείας Αὐτοῦ ὑποστάσεως.

— Μὴ λησμονῆς ὅμως, Πάτερ Ἰσαάκ, εἶπεν ὁ Λωρέντζος, ὅτι ὁ Χριστὸς λέγει περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος αἴτι τοῦ ἐμοῦ ἀψέσθαι» (6).

— Διὰ ποῖον σκοπὸν ἐτέθησαν αἱ λέξεις αὗται, εἶπεν ὁ Συνέσιος, δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς, ἂν προσέσῃς καὶ τὰς ἀκολουθούσας, δηλ. «Ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἀψέσθαι, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν», ἥτοι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀψέσθαι ἐκ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀναγγελεῖ τοῖς Ἀποστόλοις, ἥτοι τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν διδασκαλίαν. Τοῦτο γίνεται φανερόν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων λόγων τοῦ Χριστοῦ: «οὐ γὰρ λαλήσει αὐτῷ ἐαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ ἀληθεύει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν» (7). Ὅλα δὲ ταῦτα βεβαίως δὲν ἀναφέρονται εἰς τὴν αἰώνιον ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐξηγοῦσι τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ὡς ἐξῆς:

— «Καὶ συμφωνῶν πρὸς τὰ τοῦ Ἐρέτου Μάρκου, λέγω ὡς αὐτὸς τάδε: τὸ εἶναι ταῦτα συμμάρτυρες μοι Χρυσόστομος καὶ ὁ Μακάριος Κύριλλος. Τούτων γὰρ ὁ μὲν ἐξηγούμενος τὸ, παρὰ τοῦ Υἱοῦ λαμβάνειν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, λέγει: ἀψέσθαι παρὰ ἐμοῦ, ταῦτέστι, παρὰ τῆς ἐμῆς γνώσεως, ἥτοι σύμφωνα καὶ συνῶν τοῖς ἐμοῖς ἐρεῖ (ὁμιλ. 78 εἰς Ἰωάννην). Ὁ δὲ Κύριλλος ἐν τοῖς Θυσιαριοῖς (Κερ. ΙΑ'.) φησὶν: οὐ γὰρ τοι φύσεως ἐδήλου διαφορὰν Ἐαυτοῦ καὶ τοῦ Πατρὸς λέγων ὁ Υἱός, ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἀψέσθαι καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν, ἀλλ' ὅτι λόγους κεχρησάται τοῖς Ἐαυτοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον» (8).

— Καὶ ὅμως, εἶπεν ὁ Θεολόγος Λωρέντζος, ὁ Χριστὸς λέγει, «Πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ, ἐμὶ ἐστὶν» (9). Ἄρα ἡ ἐκπόρευσις τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἶναι καὶ τοῦ Υἱοῦ, ἢ ἔξαρχαται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, ὅπως καὶ ἐκ τοῦ Πατρὸς.

— Ἀλλ' ὁ αὐτὸς Χριστὸς, εἶπον ἐγὼ, λέγει πρὸς τὸν Ἐαυτοῦ Πατέρα, «Καὶ τὰ Ἐμὰ πάντα Σὶ ἐστὶν» (10).

- (6) Ἰωάν. ΙΣΤ'. 14.
(7) Ἰωάν. ΙΣΤ'. 13.
(8) Ὁρα Sessionem XVIII Concilii Florentinici.
(9) Ἰωάν. ΙΣΤ'. 15.
(10) Ἰωάν. ΙΖ'. 10.

Δύνασαι ὅτι λογικῶς νὰ συμπεράνης ἐκ τούτου, ὅτι καὶ τὸ γεννητόν καὶ ἡ ἐνσάρκωσις καὶ τὸ πάθος καὶ ὅσα τοιαῦτα εἶνε τοῦ Υἱοῦ, ὅτι ταῦτα εἶνε καὶ τοῦ Πατρὸς; (ἐκολουθεῖ).

Ἡ ΘΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΕ ΟΥΤΕ ΚΤΙΣΤΗ ΟΥΣΙΑ, ΟΥΤΕ ΘΕΙΑ ΟΥΣΙΑ

Ἐν τῷ Θεῷ θεωροῦνται τρεῖς θεαὶ ὑποστάσεις, μία θεία οὐσία, πολλαπλὴ θεία ἐνέργεια. Αἱ θεαὶ ὑποστάσεις λέγονται καὶ πρόσωπα. Ἡ οὐσία ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ φύσις. Αἱ τρεῖς θεαὶ ὑποστάσεις ἔχουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἢ φύσιν, ἀλλ' ἐκαστὴ ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς ἰδιώματα καὶ τὸ καθ' ἑαυτὴν ὑπάρχει. Θεία δὲ οὐσία λέγεται αὐτὸ τὸ εἶναι τοῦ Θεοῦ. Θεία δὲ ἐνέργεια λέγεται ἡ ἐκ τῆς θείας οὐσίας καὶ φύσεως προερχομένη δύναμις καὶ κίνησις καὶ χάρις καὶ ἑλλαμψίς. Ταῦτα κατὰ τοὺς ἁγίους Δαμασκηνόν καὶ Γρηγόριον τὸν Θεσσαλονίκης στηριζομένους ἐπὶ τοῦ χοροῦ τῶν προγενεστέρων θεῶν πατέρων.

Αἱ θεαὶ ὑποστάσεις διαφέρουσι τῆς θείας οὐσίας, ὅτι αἱ μὲν εἰσι τρεῖς, ἡ δὲ μία αἱ μὲν ἔχουσιν ἐκαστὴ τὰ ἑαυτῆς χαρακτηριστικὰ ἰδιώματα, ἡ δὲ κοινὰ κέντηται προσόντα. «Κατηγορεῖται δὲ ἡ οὐσία τῆς ὑποστάσεως» ὡς οὐσία ἐστὶ διὰ τὸ διαφέρειν ἀλλήλων αἱ ὑποστάσεις ὡς κατ' οὐσίαν. (Δαμασκηνὸς Ὁρθ. πίστις, γγ').

Ἡ δὲ θεία οὐσία καὶ φύσις διαφέρει τῆς θείας ἑλλαμψίως καὶ ἐνεργείας κατὰ τὰ ἑξῆς:

Α'. διαφορὰ. Ἡ μὲν θεία οὐσία καὶ φύσις εἶνε τὸ αἰτιον καὶ ἡ πηγὴ τῆς θείας ἐνεργείας· ἡ δὲ θεία ἐνέργεια εἶνε τὸ αἰτιατόν, δηλαδὴ τὸ προσεχόμενον ἐκ τῆς θείας οὐσίας καὶ φύσεως.

Β' διαφορὰ. Ἡ μὲν θεία οὐσία καὶ φύσις εἶνε μία καὶ ἡ αὐτὴ καὶ ἀμέριστος· ἡ δὲ θεία ἐνέργεια εἶνε πολλαπλὴ καὶ ποικίλη καὶ μεριστή.

Γ' διαφορὰ. Ἡ μὲν θεία οὐσία καὶ φύσις εἶνε τὸ γνωριζόμενον ἡ δὲ θεία ἐνέργεια εἶνε τὸ γνωρίζον διότι ἡ θεία οὐσία γνωρίζεται εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς θείας αὐτῆς ἐνεργείας γνωστὴν ποιούσης τὴν θεῖαν οὐσίαν ἀγνωσμένην ἄλλως.

Δ' διαφορὰ. Ἡ μὲν οὐσία ὑφίσταται καθ' ἑαυτήν, καὶ ἔχει πρὸς ἑαυτὴν ἡ δὲ ἐνέργεια κατηγορεῖται ἐπὶ τῆς οὐσίας καὶ δὲν εἶνε οὐσία.

Ε' διαφορὰ. Ἡ μὲν θεία οὐσία εἶνε ὁ ἐνεργῶν ἡ δὲ δημιουργία καὶ πᾶν ἔργον τῆς θείας δυνάμειος εἶνε τὸ ἐνεργηθέν· ἡ δὲ θεία ἐνέργεια δὲν εἶνε οὐτε ὁ ἐνεργῶν οὐτε τὸ ἐνεργηθέν ὥστε ἡ θεία ἐνέργεια δὲν εἶνε οὐτε θεία οὐσία, οὐτε κτίσμα.

ΣΤ' διαφορὰ. Ἡ μὲν θεία οὐσία καὶ φύσις ἔχει πρὸς τοὺς ἄλλους ἴδιον τὸ γεννᾶν καὶ ἐκπορεύειν· ἡ δὲ θεία

ἐνέργεια τὸ δημιουργεῖν καὶ προνοεῖν καὶ παρέχειν θεῖαν χάριν καὶ ἑλλαμψίν.

Ζ' διαφορὰ. Ἡ μὲν θεία οὐσία καὶ φύσις εἶνε παντάπασιν καὶ παντελῶς ἀληπτος καὶ ἀμέθεκτος· ἡ δὲ θεία ἐνέργεια εἶνε ληπτὴ καὶ μεθεκτὴ.

Παραπλήσιαι διαφοραὶ ὑπάρχουσι καὶ μεταξὺ τῆς θείας οὐσίας καὶ τῶν θεῶν προσόντων, ὧν τινε μεταδίδονται διὰ τῆς θείας ἐνεργείας.

Περὶ τῶν ἀνωτέρω διαφορῶν τῆς θείας οὐσίας καὶ φύσεως πρὸς τὴν θεῖαν ἐνέργειαν καὶ τὰ θεὰ προσόντα μαρτυροῦν αὐτοὶ οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ δογματίζει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὰ κατὰ Βαρθολαί καὶ Ἀκινδύνου κεφάλαια τὰ ἀναγινωσκόμενα τῇ Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὡς τὼ παραδίδονται εἰς τὸ τρις ἀνάθεμα ὅχι μόνον οἱ λέγοντες μεθεκτὴν τὴν θεῖαν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ οἱ μὴ βουλόμενοι νοεῖν ὅτι, ὅπως ὑπάρχει ἔννοσις ἀπύχνητος ὡς θείας οὐσίας καὶ ἐνεργείας, ὁμοίως ὑπάρχει καὶ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν ἀδιάστατος, κατὰ τὰ ἄλλα, καὶ μέλλει ὅσα, ὅτι ἡ μὲν θεία οὐσία ἐστὶν αἰτιον καὶ ἀμέθεκτον, ἡ δὲ θεία ἐνέργεια αἰτιατόν καὶ μεθεκτόν. (Τριώδιον, ἐκδοσις Παρασκευοπούλου, σελὶς 162, παράγραφος 8.)

Ὡς τὼ λέγει καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Γρηγόριος ἐν τοῖς Θεολογικοῖς (ξη') «Ἡ θεία τοῦ Θεοῦ ἐνέργεια οὐ μία μόνον, ἀλλὰ πολλὰ καλοῦνται παρὰ τῶν θεολόγων· ὡς καὶ Βασίλειος ὁ μέγας φησὶν· Αἱ ἐνεργεῖαι τοῦ Πνεύματος τίνες; Ἀρρητοὶ μὲν διὰ τὸ μέγεθος, ἀνάρητοι δὲ διὰ τὸ πλῆθος. . . τῆς μᾶς καὶ παντάπασιν ὁμοῦ ῥιότητος τοῦ Πνεύματος οὐσίας διατελλόμεναι».

Ὡς τὼ λέγει ὁ αὐτὸς ἐν κεφ. ρμ'. «Ὁὐκ ἐκ τῆς οὐσίας ἡ ἐνέργεια, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐνεργείας ἡ οὐσία γνωρίζεται» ὅτι ἐστὶ. . . Διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τοῦτο τῆς οὐσίας ἡ ἐνέργεια· ὅτι τὸ μὲν γνωρίζον ἐστὶν, ἡ ἐνέργεια· τὸ δὲ δι' αὐτῆς γνωριζόμενον ἐστὶν ἐστὶν, ἡ οὐσία ἐστὶν. Οἱ δὲ τῆς κακοδοξοῦ δυσσεβείας συνήγοροι, σπεύδοντες πείθειν μὴ δὲν διαφέρειν τῆς θείας οὐσίας τὴν θεῖαν ἐνέργειαν, τὸ τοῦτο σπεύδουσιν ἡμᾶς καταπεῖσαι, τὸ γνωριστικὸν ἀναιροῦντες, μὴ γινώσκουσιν ὅτι ἐστὶν ὁ Θεός.

Ὡς τὼ κατὰ τὸν αὐτὸν ἅγιον ἐν κεφ. ρμγ'. «Ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τοῖς συλλογιστικοῖς αὐτοῦ κεφαλαίοις περὶ Θεοῦ τὸν λόγον ποιούμενος φησὶν, Ὡς ἡ ἐνέργεια οὐτε ὁ ἐνεργῶν ἐστὶν οὐτε τὸ ἐνεργηθέν. Οὐκ ἄρα τις οὐσίας ἀδιάφορος ἐστὶν ἡ ἐνέργεια». Ταῦτα ὁ μέγας Βασίλειος. Τὸ δὲ συμπέρασμα αὐτοῦ τὸ ἀρνητικῶς ἐκπερόμενον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἑξῆς θεϊκόν· Ἡ οὐσία ἄρα διαφέρει τῆς ἐνεργείας.

Ὁ αὐτὸς ἅγιος Γρηγόριος, κατὰ δεικνύων τὰς μεταξὺ οὐσίας καὶ ἐνεργείας διαφορὰς, προσάγει καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, λέγων ἐν τῷ αὐτῷ ρμγ' κεφαλαίῳ· «Ὁ δὲ Θεὸς Κύριλλος περὶ Θεοῦ καὶ αὐτὸς τὸν λόγον ποιούμενος, τὸ μὲν ποιεῖν ἐνεργείας ἐστὶ, θεολογεῖ· φύσεως δὲ τὸ γεννᾶν· φύσις δὲ καὶ ἐνέργεια οὐ ταῦτα τὸν».

Ὁ αὐτὸς ἅγιος προσάγει πρὸς τοῦτο καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἁγίου Δαμασκηνοῦ, λέγων· «Δαμασκηνὸς ὁ θεολόγος φησὶν· Ἔργον μὲν θείας φύσεως ἡ γέννησις· ἔργον δὲ θείας θελήσεως ἡ κρίσις. Καὶ ἀλλὰ τοῦ δὲ σαφὸς ἡ πάλιν ὁ αὐτός. Ἄλλο, φησὶν, ἐστὶν ἐνέργεια, καὶ ἄλλο ἐνεργητικόν· (ἡ ἐνεργουσα δηλαδὴ οὐσία.) Ἐνέργεια μὲν γὰρ ἐστὶν ἡ οὐσιώδης τῆς φύσεως κίνησις, ἐνεργητικὸν δὲ ἡ φύσις, ἐξ ἧς ἡ ἐνέργεια προέρχεται. Πολλὰ τῶν αὐτῶν τῆς θείας οὐσίας ἡ ἐνέργεια διαφέρει κατὰ τοὺς θεοὺς Πατέρας.»

Ὁ αὐτὸς ἅγιος Γρηγόριος λέγει· «Ὁδὲν τῶν προσόντων τῷ Θεῷ οὐσία ἐστὶ. Πῶς γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀφάρτον καὶ τὸ ἀόρατον καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ ἀφαιρεματικά ἢ καὶ τὰ ἀποφαιτικά ὁμοῦ τε ἢ χωρὶς ἑκαστον οὐσία; . . . Τούτοις δὲ καὶ τὰ προσόντα τῷ Θεῷ καταφατικῶς συναπτόμενα παρὰ τῶν θεολόγων δεικνύονται μὴδὲν αὐτῶν δηλοῦν τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ.» Κατὰ ταῦτα οὐδὲν τῶν προσόντων τοῦ Θεοῦ, εἴτε καταφατικῶς εἴτε ἀποφατικῶς ἐκπερόμενον, οὐδὲν θεῖον προσόν εἶνε οὐσία.

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ εἰρημένα λέγομεν, ὅτι ἡ μὲν θεία οὐσία καὶ φύσις εἶνε τὸ αἰτιον, μία, ἡ αὐτὴ, ἀμέριστος, τὸ γνωριζόμενον, τὸ ἐνεργῶν, τὸ γεννῶν καὶ ἐκπορεύων, τὸ ἀμέθεκτον· ἡ δὲ θεία ἐνέργεια εἶνε τὸ αἰτιατόν, πολλαπλὴ, ποικίλη, τὸ γνωρίζον, τὸ μὴτε ἐνεργῶν μὴτε ἐνεργηθέν, τὸ δημιουργοῦν καὶ κτίζον καὶ θεοποιοῦν, τὸ μεθεκτόν.

Ἡ θεία λοιπὸν ἐνέργεια κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τὴν ὀρθὴν ἀσκήσιν, διαφέρουσα τῆς θείας οὐσίας, δὲν εἶνε οὐτε θεία οὐσία, οὐτε κτιστὴ οὐσία, οὐτε ὅλως ὑπάρχει ἐν τῇ θεῇ ἐνεργείᾳ οὐτε οὐσία τις οὐτε ὑπόστασις.

Ὅτι δὲ ἡ θεία ἑλλαμψίς καὶ ἐνέργεια δὲν εἶνε οὐτε θεία οὐσία, οὐτε κτιστὴ οὐσία, ἰδοὺ πῶς βλάσφημον ἀποκηρύττει τὸ φρόνημα τοῦτο ὁ θεὸς Γρηγόριος ἐν κεφαλαίῳ ξβ' τῶν θεολογιῶν αὐτοῦ λέγων· «Βλασφημοῦσιν εἰς τὴν θεῖαν ἑλλαμψίν ἢ κτίσμα ταύτην ἢ οὐσίαν εἶναι Θεοῦ διατεινόμενοι.»

Ὁ αὐτὸς ἐν κεφαλαίῳ ξθ' λέγει· «Ἡ θεία καὶ θεοποιὸς ἑλλαμψίς καὶ χάρις οὐκ οὐσία, ἀλλ' ἐνέργεια ἐστὶ Θεοῦ.»

Ἐπίσης, ὅτι ἡ θεία ἐνέργεια δὲν εἶνε οὐτε θεία οὐσία, οὐτε κτιστὴ οὐσία, μαρτυρεῖ ὁ αὐτὸς συμμαρτυροῦντα προσάγων καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον ἐν κεφαλαίῳ πγ', λέγων· «Καὶ ἀκτιστός ἐστιν ἡ ἀπὸ τῶν ποιημάτων δεικνύμενη τοῦ Θεοῦ ἐνέργεια, καὶ οὐσία οὐκ ἐστὶ· καὶ οἱ μὴδὲν διαφέρειν λέγοντες τῆς θείας οὐσίας τὴν θεῖαν ἐνέργειαν εὐνομαχοῦσιν».

Ὁ αὐτὸς συμμαρτυροῦντα προσάγων καὶ τὸν θεῖον Μάξιμον, μαρτυρῶν καὶ αὐτὸς διὰ ῥῆθην, ὅτι ἐν ταῖς θεαῖς ἐνεργείαις καὶ προόδοις δὲν ὑπάρχει οὐτε θεία οὐσία, οὐτε θεία ὑπόστασις, λέγει· «Αἱ τοῦ Θεοῦ ἄρα προόδοι καὶ ἐνεργεῖαι ἀκτιστοὶ· τίς εἰσὶ καὶ οὐσία τις τούτων οὐκ ἐστὶν, ἀλλ' οὐδὲ ὑπόστασις.» (κεφ. 80).

Ὁ αὐτὸς ὑποστηρίζει αὖθις, ὅτι ἡ μετεχομένη θεία ἐνέργεια δὲν εἶνε οὐτε κτιστὴ οὐσία, οὐτε θεία οὐσία, προσάγει συμμαρτυροῦντας καὶ Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν καὶ Ἰωάννην τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, λέγων· «Συμμαρτυρεῖται δὲ κίνησιν αὐτῶν ἡμῖν τὸ μὴτε κτιστὴν μὴτ' οὐσίαν εἶναι τοῦ Θεοῦ τὴν μετεχομένην θεῖαν ἐνέργειαν. . .» (κεφ. 95).

Ὁ αὐτὸς θεὸς πατὴρ λέγει περὶ τῶν ἐκλαμβανόντων τὴν θεῖαν ἐνέργειαν ὡς θεῖαν οὐσίαν καὶ τὰ ἑξῆς· «Οἱ νομίζοντες μὴδὲν διαφέρειν τῆς θείας οὐσίας τὴν θεῖαν ἐνέργειαν. . . δυσσεβεῖς τίς εἰσι καὶ ἀμαθεῖς.» (κεφ. 113).

Ὁ αὐτὸς θεὸς πατὴρ ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ λέγει· «Οἱ νομίζοντες μὴδὲν διαφέρειν τῆς θείας οὐσίας τὴν θεῖαν ἐνέργειαν δυσσεβεῖς εἰσιν, ὅτι δι' ἀλλήλων ἀναιροῦσι καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν. Τὸ γὰρ πρὸς ἑτερον (ὅλα ἡ ἐνέργεια) οὐκ ἐστὶ οὐσία, καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸ (ὅλα ἡ οὐσία) πρὸς ἑτερον οὐκ ἐστὶν.»

Ὁ αὐτὸς θεὸς πατὴρ λέγει ὅτι ἡ θεία ἐνέργεια δὲν ἔπεται ὅτι εἶνε μὴδὲν, διότι δὲν εἶνε οὐσία· διότι μὴδὲν εἶνε τὸ μὴδαμῶς ὑπάρχον· πᾶν δ' ὅ, τι ὑπάρχει ἢ καθ' ἑαυτὸ, ὡς ἡ οὐσία, ἢ ὅχι μὲν καθ' ἑαυτὸ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς οὐσίας, ὅποια εἶνε ἡ ἐνέργεια, τοῦτο δὲν εἶνε μὴδὲν. «Ἡ θεία τοῦ Θεοῦ ἐνέργεια, λέγει, οὐτε οὐσία, οὐτε συμβεβηκός ἐστι, καὶ τῶν μὴδαμῶς ὄντων οὐκ ἐστὶ.» (κεφ. 135).

Ὅταν λοιπὸν οἱ ἅγιοι πατέρες λέγωσιν ὅτι ἡ θεία οὐσία εἶνε καὶ ἀμέθεκτος καὶ μεθεκτὴ πως, δὲν ἀντιφάσκουσιν οὐτε πρὸς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους· οὐτε πρὸς τὴν ἁγίαν Σύνοδον τὴν δογματίζουσαν τὴν θεῖαν οὐσίαν παντελῶς καὶ παντάπασιν ἀληπτον καὶ ἀμέθεκτον· ἀλλ' ἐννοοῦσιν ὅτι ἡ θεία οὐσία εἶνε μὲν ἀμέθεκτος αὐτὴ αὐτῇ, εἶνε δὲ μεθεκτὴ πως μόνον διὰ τῆς ἑαυτῆς ἐνεργείας καὶ ἑλλαμψίως, ἥτις δὲν εἶνε οὐδαμῶς οὐτε οὐσία κτιστὴ, οὐτε οὐσία θεία. Καίπερ δὲ μὴ οὕτως ἡ θεία ἐνέργεια οὐσία, λέγεται ποτε οὐσία, ὅχι διότι εἶνε τοιαύτη, ἀλλὰ μεταφορικῶς· α') διότι αἰτιον ἔχει τὴν θεῖαν οὐσίαν· β') διότι αὐτὴ αὐτῇ εἶνε αἰτιον τῆς δημιουργίας πασῶν τῶν κτιστῶν οὐσιῶν. Διὰ τοῦτο ἀναθεματίζονται ὑπὸ τῆς ἁγίας Συνόδου· ὅχι μόνον οἱ λέγοντες ὅτι ἡ θεία οὐσία εἶνε μεθεκτὴ, ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ὅτι ἡ θεία ἐνέργεια εἶνε θεία οὐσία· δὲν ἀναθεματίζονται· διὸ οἱ εὐσεβῶς ὀνομάζοντες μόνον τὴν θεῖαν ἐνέργειαν οὐσίαν, χωρὶς δηλαδὴ νὰ προνοήσιν ὅτι καὶ πράγματι εἶνε τοιαύτη, ἀλλὰ μόνον ἀπανέμοντες τῇ θεῇ ἐνεργείᾳ ψιλῶς τὸ ὄνομα τῆς οὐσίας διὰ τοὺς ἀνωτέρω δύο λόγους. Οὕτως ὁ ἀληθὴς καὶ ὀρθὸς τῆς εὐσεβείας γνώμων, καὶ ὅχι ὡς διατυποῦσιν αὐτοὶ οἱ καλοὶ τοῦ «Λόγου» συνάδελφοι.

Τὸ δὲ λάμψαν ἐπὶ τῇ μεταμορφώσει τοῦ Κυρίου φῶς ἢ αἱ τοῦ πρὸς γλῶσσαι αἱ φανερῶσαι τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις κατὰ τὴν Πεντηκστὴν οὐτε θεία οὐσία ἁγίου Πνεύματος ἦσαν, οὐτε κτιστὴ οὐσία, οὐτε μὴδὲν. Οἱ ταῦτα λέγοντες καταδικάζονται· εἰς τὸ τρις ἀνάθεμα ὑπὸ τῆς ἁγίας Συνόδου. Τί ἦσαν λοιπὸν τὸ θαῤῥύριον φῶς καὶ

